

RIAL IKÄ KE TUK DUËL GÛRÄ

Tuk duël gÛrÄ ε mi noŋ gaat kən biki rÛ ger ke gër mi djiit εloŋ amäni dhÛr. Däcdu ke rÛ ke ney kÛkien ti jidiεctni, guath ti gööl amäni läτ derε la duŋ tεthÄ loaac – kä derε buçm bä. Tëëke ti nuan ti deri läτ ke kuj kä yöö dee gatdu duel gÛrÄ tok ε goaa.

Enu la tuk duël gÛrÄ mi goa?

DhÛr kene yuçÛp gan ke kən njeec gan tin nhiam. Kən nÛak diaal tin lätdi cänj ke gatdu luäk kən nädce ke nÛani kene piethde amäni rialε ikä ke duel gÛrÄ. DuçÛp in goa in deri näd nÛani gatdu kene piethde rep ke je ε nar.

Tuk duël gÛrÄ mi goa luäke gaat ke näd nÛani mi goa kene tεthloaac. Kä mi tεth loç gan duel gÛrÄ, la kene la goor en yöö biki wÄ nhiam ke njiç. Duel gÛrÄ gatdu be läτ a bum ke kuj kä tin goor gatdu ke, kä be luäk thÛp mi görke je. Deri gatdu luäk bä ke lätnidu ke nÛani tin dee je luäk ke päle ke rÛ piny duel gÛrÄ kä dee je jakä mal, ε be rÛ nädh, amäni yöö ce buçm.

Dari kä nädni nÛak cänj

Dar ε duçÛp kel mi goaa mi luäk gatdu ke näd nÛani. Dar piithe gaat kä mooce ke ke tiŋhkiili methÄ ke pek mi bäär, çetke kuën nÛani, dääk nÛani, löydien amäni djiendien. Dar luäke gatdu ke nädckÄ tin ca cak wji muçÛn amäni thaany kä jake ke kä cär ke pεth. Guath in nar gatdu, kən bä wÄ kən ke mi nädcke taa jiethÄ loaac kene pieth rieetnikien amäni tiŋhkiili nädÄ thuok kä ke. Titi ke thærnkÄ tin deri läτ cänj.

- **Lät rey nini ni cianj:** Gaat nädcke nÛani ke läτ tin läτke ni cianj ciëni çetke thät, puçcdien ke wjç tharbädÄ, läk nÛani, wuçcdien ke bieeynikien kene kuak narädien, amäni yuçpdien ke jien kene ley tin te ciëni. Deri gatdu luäk ke njiç ke thiecnidu ke je ke thieecni, çetke *'Kε kothni dandj goor kən ke mÄ kä nup?'* kie *'deri curaapni tin lotrÛ njic?'*
- **Dagari:** Dar narri ti pual puaal çetke UNO, Snap, Memory, I Spy, ke Kumda Kuany luäk kən gatdu ke näd nÛani kä njiç kən ke ke taa in dee kən ruac ke rÛ ke je guath in guäl kən rieet.
- **Dööl tin taath ke duël:** Taath ke pääm çetke LEGO, dööl jieen kie thundukni katöni reepe raan ke tiŋhkiili ti dee raan rÛ tit ke ke kä be gatdu ke näd nÛani amäni luändε ke riali ikä ke rik.
- **Taath kuakni kene rialidien ikä ke tet:** Taath kuakni kene rialidien ikä ke tet bä reepe çar nädÄ nÛani mi goa kä luäke ke tiet in dee raan rÛ tit ke je amäni luänj ke riali rikni ikä.
- **Läthni bieeyni:** Muç ran ke rÛ ke bieeyni ti ci dÛŋ kä bi raan rÛ moc çap en yöö ε ram mi dÛŋ reepe çar nädÄ wuçthni nath kene thok in ruac ke naath.
- **Tuar, muaarŋi amäni döny:** Kuën, lat muaarŋi, lieŋ kene döny tuaari, amäni 'gör rienjä' ke gör kuakni gekÄ duëel kie rey kakÄ kən diaal cike gatdu luänj ke bendε nhial ke näd thuok.
- **Dar raar:** Jal, köt, gër çany-jεlekÄ kie muontor, wÄ tÛrÄ narÄ, taath duëli narÄ, yor kene kap kurekä, kuët kureni ti kÛaç kÛaac tin la nyin tēniŋthÄ kie yÛç in la yÛatke kure kirikedÄ, pieth rey wathageni kene tuäk – kən ti diaal εti luäk kən gatdu ke näd nÛani kene pieth.
- **GÛr luçtde kä thieç thieecni:** Guath in nar gatdu, thieç thieecni çetke *'Deri luänj ke mi latdiε...?'*, *'GaacÄ ke min dee tuçk mi...?'*, *'Deri thieç εmo loc idi...?'*
- **Rial lätni ikä:** Lätni nÛani ke thaak mi cäät rey nini jake gatdu kä yöö be min gore näd kä luäke ke ke taa in dee kən cärkien tit ke je. Rial lätni ikä luäke gaat ke ciaandien duel gÛrÄ. Goae εloŋ

en yöö bi rɔ moc lɔŋ ke yöö deri jɔkdu la catdi, cɛtke: mɪthni ke kuɔn thianj kã puaakni, læthni bieeyni, toth læcku, kuɛn buɔkni, kã bi cu wã tɔɔc.

Jakni duel gɔrã kã bi la guɔaath mi bi nɔc

En yöö 'bi raan rɔ rialikã ke duel gɔrã' /cɛ lotni yöö bi te nɔc gɔrã, eni yöö ɛ lienɔdu ke tɔa in bi te ke duel gɔrã kɛnɛ yöö bi teke cãr ti gow ti bi car en yöö bi tuɔɔk. Tɪtɪ ke thaŋŋ nɔani tin deri læth læt ke luãkdu ke gatdu:

- Bi rɔ mat kã læt matdã diaal ke wã nath nhiam tin nɔnke ɛ duel gɔrã gan gatdu kie duel gɔrã in diit.
- Dɪicni rɔ ke jɔl ke wãdu kɛnɛ lunnydu jɔk duel gɔrã.
- Jakni gatdu kã nɔr ke gaat tin kɔkɛn tin wã duel gɔrã kɛl ke jɛ
- Rɔmni yöö bi raan rɔ luãŋ kã rɔa thɪn ke nɪicdu ke gatdu ke læth bieeyni, wãdɛ kã pakɔn, lækde ke tetkɛ, læthdɛ ke neeni, ke guerien kɛnɛ kapdien ke bɛk duɛl gɔrãdien.
- Ruacni ke kui tukã duɛl gɔrã. Jakni lɔc gatdu kã tɛth kã ruacni ke kuj kã min dee diɛr ke kɛ.
- Kuɛn buɔkni kie lar muaaŋni ti ruac ke tuk duel gɔrã.
- Ruacni kã læthni min bi tuɔɔk ke kɔr duɛl gɔrã læt.
- Riali rɔ ikã ke guɔaath kap kɛnɛ kãm piny ke nɔcdu ke thaakni duel gɔrã tin tuɔɔk ke gɔar kɛnɛ thaakni tin jɔak kã bi guɔaath in dɛɛ gatdu kam piny thɪn nɔc amãni guɔaath in deri jɛ wã lor thɪn.
- Mi luãŋi jɛ, tokɛ ke ciɔt nɪicãdu.

Tɔa in bi duel gɔrã gan gatdu luãk ke jɛ

Duel gɔrã gan luãkɛ gaat ke yöö bike rɔ rialikã ke tukdien ke duel gɔrã. Duel gɔrã gan, gaat duɔlke rɔ tɪthkiili guɔaath in nɔrke, kã lætke kɛl ke nɛy kɔkɛn amãni guɔaath in læt kɛn määth ke jɛ.

En nɪic gatdu min la nɪic gaat duel gɔrã gan bɛ gatdu luãk ke jɛɛndɛ duel gɔrã gan wãdɛ duel gɔrã in diit ke gɔarɛ ke **Wargak kap kɛnɛ Pieth (Wargak kapã nhiam)**. En wargak in wee ke naath nhiam la kamkɛ jɛ duel gɔrã min guɛckɛ en yöö dee gatdu wã thɪn ke guɔaath in te nhiam. Nyoothɛ tin luãŋ gatdu ke, buɔm, kɛnɛ tin nhɔkɛ ke lɔcdɛ amãni tɔa in dee kɛn nɔak nɔc ke jɛ ɛ gɔa. Ba jɪ thieck ke yöö deri gatdu luãk ke thienɪdɛ ke wargak in wee ke naath nhiam, kã dee gatdu cãrke kɛnɛ tɔa in jeke cu nyuak ke naath kɛl bã.

Ke gɔr læãri ti nɔan ke kuj læãri tin wee ke naath nhiam, liemã jɪ en yöö guɪl web-thaay muktãbã (nɛnɛ piny).

Gɔr læãri ti nɔan

- [Caap tin la tuɔkɛ duel gɔrã \(education.vic.gov.au\)](https://education.vic.gov.au)
- [Jɛɛn duel gɔrã gan wã nath duel gɔrã in diit \(education.vic.gov.au\)](https://education.vic.gov.au)
- [Taa in dɛɛ kuanyini duel gɔrã kɛnɛ wã rec \(education.vic.gov.au\)](https://education.vic.gov.au)
- [Tuɔk duɛl gɔrã: riali gatdu ikã | Kap net-wãkã gan nhial](#)
- [Tuk duɛl gɔrã ke pual puaany – Caneli Puolã Puaany ti lotrɔ](#)
- [Kuak gɔrã dhorɪ tin tuɔɔk ke gɔar \(education.vic.gov.au\)](https://education.vic.gov.au)